

Seri Başlığı	: Küratörlük Pratikleri
Video Seri No	: 8
Video Adı	: Yeni Bir Sanatçı Aranıyor: Varoluşsal Bir Edim Olarak Küratörlük
Konuşmacı	: Hasan Bülent KAHRAMAN
Yayın Tarihi	: 26.11.2020
Video Adresi	: https://youtu.be/In7Y3FdwIU

Hasan Bülent Kahraman: Herkese merhabalar, Sekiz haftadır devam eden ki bu iki ay demektir bu seminerlerin sonuna geldik. Bir sökme ve yeniden kurma pratiği olarak küratörlüğü ele aldık çeşitli boyutlarıyla irdeledik. Burada en önemli unsur yapıt yapıtın anlamı yapıtın tekliği tekilliği ve yapıtın raks aldığı yapıtın bizden uzaklaş uzaklığı ne kadar yaklaşırsak yapıtın bizden o kadar uzaklaşacağı gerçeği. Şimdi bu seminerler zincirini toplamamız gerekiyor böylece şunu söyleyebilirim son haftanın konusuna geçmeden önce gerçekten küratörlüğü daha doğrusu küratörlük proseslerinin süreçlerinin eğitimlerinin bir sökme ve yeniden kurma evresi olduğunu gösterebildiğimi sanıyorum. Sökme yapıtın içinde gizli olan anlamı ortaya çıkarmaktır diye kabaca birazda vulgarize ederek kendi söylediklerimizi ama bu şartlar altında yeniden kurma nasıl olacak? Bunu da çeşitli evreler aşamalar kademeler halinde dile getirdik. Şimdi son haftaya geliyoruz son haftanın başlığı biraz ilginç “Yeni bir sanatçı aranıyor” alt başlığı, “Yitik bir adam olarak küratörlük” iki nedenden ötürü ilginç bu başlık biraz da şaşırtıcı... “Neden küratörlük?” ile ilgili bir seriyi sanatçı yeni bir sanatçı arayarak bitiriyoruz. Buna cevap vereceğiz ikincisi bir sökme ve yeniden kurma edimi olarak tanımladığımız küratörlük nasıl olurda yitik bir edime dönüşebilir bunun yitik olması hangi koşullarda cereyan eder şunu söyleyerek başlayalım. İşin bu yitik kısmını ele alalım küratörlüğe bu yitiktir derken bu küratörlük işlerinin arayışlarının işlemlerinin aslında yapıtla ilgili olduğunu belirtelim. Küratör vardır, küratör bir realitedir. Ama dikkat ederseniz bu diziyi izlemiş olanlar meselenin küratörlerle değil küratöryel süreçlerde ilgili olduğunu ortaya koyduk. Süreç daima öznenin önce gelir ve özneyi aşar. Evet öznenin süreci harekete geçiren bir yanı elbette vardır ama sonunda ortaya çıkan olgudan söz ediyorsak antikiteden söz ediyorsak onu meydana getiren süreç daima onu hazırlayan öznenin önüne geçer bir kere bu bakımdan küratörlüğünü bir yetik edim olarak nitelendiriyoruz yapıt daima küratöryel prosesi önceler, hatta sonralar; yani istediğimiz kadar pozitifsin farklı boyutlarını ele alalım gönderini tartışalım ve onun yapıta ne kadar katkıda bulunduğunu veya yapıttan ne kadar eksikliğini öne sürelim sonunda yapıt öznedir yapıt esastır bütün küratöryel süreçler yapıtla ilgilidir. Eğer yapıt yoksa bir süreçten de bir küratörlük ediminden de işleminden de söz edemeyiz. Dolayısıyla bütün bu süreçlerin özünü temelini yapıtın meydana getirdiğini söyleyelim, yapıt esastır diyoruz ama hangi yapıt tekrar edelim ıraksak yapıt ne kadar yaklaşırsak bizden o kadar uzaklaşacak olan yapıt. Yapıt bu manada kendi hükmünü icra eder yapıt daima gizlidir, yapıt daima gizemlidir. Hangi dönemin sanatçısına bakarsak bakalım en çok irdelenmiş, okunmuş, çözümlenmiş sanatçıyı ele alırsak alalım daima ürettiği yapıt bizden uzakta olacak, bizden bir mesafe ötede kalacak bu daha önceki derslerde belirttik. Propagandif yapıtlar için dahi geçerli bu özelliğini onun ıraksak olması meydana getiriyor. Peki asla, ele geçmeyecek bir yapıtın ele geçirilemeyecek bir yapıtın anlamıyla mı ilgilimiz bu proses içinde? Bu sorunun iki cevabı var; Evet yanı, hayır yanı var bu sorunun. Evet çoğaltılmasının söz ediyor isek o zaman doğrudan

anlamla ilgiliyiz. Bir yapıt “Anlamının ötesinde var olabilir mi?” bu ciddi bir felsefi sorudur. Anlamsız yapıt olamaz yapıt ona bakanın kendi resepsiyonu içinde bir anlam üreteceği gibi kendi içinde de ontolojisi içinde de bir anlam barındırır. Bunun katmanları var, onu hazırlayan sanatçı var, yapıtın kendi dili var, özellikleri var, yapıtın belli bir dönemde üretilmiş olması var, yapıtın belli bir dönemde tüketilmesi var. Bütün bunlar yapıtı anlamla bütünleştirir, bütünleştirir, bir araya getirir. Yani anlamdan öte anlamdan bağımsız yapıt olamaz; bu sanat tarihinin çeşitli dönemlerinde denendi, yapıtın anlam ötesine geçmesine çalışıldı, yapıtın sadece bir forma indirgenmesi için uğraştık. Bunlar doğru proseslerdir. Bunların her birinin bize getirdiği büyük açılımlar büyük katkılar mevcuttur. Bunları biliyoruz ama yine de bakan göz veya bakan bir göz olduğu müddetçe yapıt onu izleyen bilinç tarafından bir anlam katmanına taşınacaktır. Onu sadece bir form olduğunu söylemekte dahi yapıta o yapıta özgül bir biçimde anlam yüklemek anlamına gelir. Anlam dolayısıyla bir realitedir, tekil olmadığını düşünmek koşuluyla buradaki tek sır yani herhangi bir kişinin herhangi bir zamanda bir yapıtın anlamını ele geçirdiği ve anlam zincirine anlam katmanlarını boyutlarını sonlandırdığı söylenemez. Bu yüzden bazı eleştirmenlerin veya felsefecilerin şiir için söylediği gibi: Nasıl şiirler resullerin sözlerine benzetilmiş ise, nasıl Japon haikuları haku yazarları tarafından kahvehanelerde okunduktan sonra herkes ona farklı bir anlam yüklemişse sanat yapıtları için bu gerçektir ve geçerlidir. O bakımdan eğer anlamla ilgiliyse ilişkiliyse bunun dışına çıkılamayan bir ötesine geçilemeyen bir ufuk olduğunu belirttik. O zaman evet küratöryal proste anlamla ilişkilidir. Peki hayır kısmı neresi hayır küratöryel prosesler, edimler, süreçler anlamı yakalamakla ilgili değildir. Bu zaten bütün söylediklerimizden ortaya çıkan bir sonuç anlam yakalanamayacağı bir şey olduğu için ve anlam sonsuz, sınırsız olduğu için küratöryal prosesin yapması gereken bir tek şey var yapıtın anlamını özgürleştirmek, onu sınırsızlaştırmak, onun özgürleşmesi ve sınırsızlaşması için gerekli olan koşulları hazırlamak. Bu diyalojik bir süreçtir çeşitli yöntemlerinden söz edilebilir. Bu sanatçının yapıtıyla küratör arasındaki bir ilişki olduğu kadar küratörle sanatçı arasındaki bir ilişki olabilir veya doğrudan doğruya serginin sergi realitesinin dört köşesi belli sergi realitesinin ürettiği yeni bir sonuçta olabilir. Bunu daha öncede belirtmiştik bir yapıt küratöryel polisten önce farklı o prosten sonra farklıdır. Peki bunu nasıl yaratacağız yani bir yapıtı meydana getiren anlam katmanlarını nasıl çoğaltacağız? Bunu özgürleştirmek, bunu sınırsızlaştırmak nasıl olacak? Geçen hafta bitirirken tam bu noktada bırakmıştık. Dönelim bunu temellendirmek için Gadamer'in oyun kavramına gidelim. Gadamer “spiel” dediği play diyebileceğimiz bu oyun kavramı ile sanatın ontolojik yapısı için bir ipucu bize sunuyor. O ipucu şu oyun bir öznellik edimi değildir yani bir subjektivite ile başlayıp bitecek bir hadise değildir. Şunu söyleyelim oyun birine bağlı olamaz, birine bağlı olarak teşekkül eden oyunlar vardır. Yani bir İnsan kendisine bir oyun icat edebilir, onu oynayabilir. Dolayısıyla oyun o insana bağlıdır denebilir. Ama kabul edilen bir oyun haline geldikten sonra artık onun mucidinden onu ortaya koyandan oyun bağımsızlaşır. Bu biraz sanat yapıtı ile oyun arasındaki ilişkinin de ipuçlarını bize veriyor her oyun Gadamer'in de tespit ettiği gibi kendi düzenine sahiptir. Oyunların kuralları vardır kuralsızlık içeren oyunlarda bir süre sonra kendi kurallarını meydana getirirler. Oyun ve oynayan kuralları önceden kabul eder. Yani oyunun kuralları zaten tespit edilmiştir. Oynayan o kuralları kabul ederek oynamaya başlar. Tekil performanslar için bu aynı derecede güçlü bir argüman olmayabilir insanlar o oyunları kendileri icra ederken belli ölçüde değiştirebilirler ama kamusal diyebileceğimiz veya çoğul diyebileceğimiz birkaç kişinin bir araya gelip oynadığı oyunlarda oyuncular kuralları kabul ederler. Aksi takdirde bir kaos meydana gelir oyun oynanmaz güncel tiyatrodaki 1945 sonrasında, II. Dünya savaşı sonrasında bu tanımı zorlayan bir takım oyun yazma teknikleri ve oyun sahneleme teknikleri geliştirildi. Brecht'in yabancılaşma kavramı bu nedenle daha önce de birkaç kere değinmiştik çok önem taşır. Yani oyunun oyunluğunu değiştirecek, oyunu oyunluktan çıkartacak, oyunun tıpkı bir yapıtın küratöryal proste çoğaltılması gibi çoğaltılmasını sağlayacak olan kurallar arayışı veya kuralsızlık arayışı denendi ama sonunda geldiğimiz noktada oyunun kendine ait kuralları olduğunu kabul ettik. Oyun bir tek kavramla ilgili değildir, oyun birçok kavramla ilgilidir. N

Daima çoğul anlamlar içinde barındırır. Oyunun kendisi anlamsız bir şey olabilir; satranç oyununun hiçbir anlamı yoktur, problem çözme yanı vardır boyutu vardır. Veya sudoku çözenin insanı oyalamak gibi bir anlamı vardır. Ama esas itibariyle her oyun bu tür tekil indirgenmiş anlamların ötesinde birçok kavramla ilişkidir. Şimdi bunu şöyle bir noktaya bağlayalım. Eğer oyun bir gerçekse ki öyle o zaman sanatta gerçektir. Bunu inkar edecek herhangi bir ontolojik veriye de sahip değildir. Çünkü sanat da kendi söyleyeceğini kendi kuralları ile birlikte saptar. Kuralların dışında ve dadacıların zamanında aradığı gibi kuralsızlık olabilir mi? Duchamp sonrası sanatta olduğu gibi düşünmek dahi sanatı meydana getirir mi? Cevaplar, evet. Ama bunlar sanatın kendi söyleyişi sözü kendi kuralı ile yapacağı gerçeğini ortadan kaldırmaya yetmez. O zaman daraltıp kendi meselemize uygulayacak olursak küratöryel prosesinde bir oyun olduğunu kabul edebiliriz kuralları vesairesiyle ilişkili olarak. Nitekim eğer küratöryel prosesin bir özgürleştirme, bir sınırsızlaştırma edimi olduğundan söz ediyorsak bu vurguyu bu saptamayı daha önce yapmıştım o zaman Homo Ludens'in yazarı Huizinga'ya gitmemiz gerekir. Homo Ludens oyun oynayan insan demektir. Zamanında da lodik sanat yani oyuna dayalı, oyun araçlarına oyuncaklara dayalı veya onları bize anıştıran çağrıştıran sanat çabalarını gördük, onlara tanık olduk. Huizinga'nın da söylediği de aynı şeydir. İnsan öğrenme projesinin bir aracı olarak oyunu kullanabilir. Neden, çünkü elimizdeki nesnelere bir oyuna dahil ettiğimiz zaman onlarla oynadığımız zaman aralarında kurduğumuz ilişki kognitif bilişsel birtakım süreçler üretir. Dolayısıyla öğrenme ediminin bir parçası olduğunu oyunun biliyoruz. Bilişsel çabaların süreçlerin bir parçası olduğunu biliyoruz ama ikinci bir unsur daha var. Oyun oynamak özgürleştirici bir edimdir. Nitekim bunu bildiği için Naziler iktidara geldikten sonra bundan bahseden Huizinga'yı ilk işlerinden biri olarak tutuklamışlardı. Buna şunu ilave edelim bütün oyunlar bütün küratöryel prosesler biraz yürüme yani yürüme eylemi gibidir, yürüme küçümsenecek basite alınacak bir olgu değildir. Andre Breton tanınmış romanında, iyi bilinen romanında yitik adım yoktur diyordu. Zaten romanın adı da buydu. Yürümek sürekli olarak keşfetmektir. Buna şimdi bazen yolculuk diyoruz o ayrı bir mesele. Elbette yolculukla yürümek arasında bir fark var doğrudan doğruya yürümenin kendisi keşfetmekle ilgili bir olgudur. Yürüdükçe keşfederiz, yürüdükçe tanıdığımız bildiğimizi sandığımız her şeyin değiştiğini görürüz. Aynı sokaktan geçebiliriz, aynı köşeyi dönebiliriz, aynı dükkanın önünden yürüebiliriz. Her defasında bunların fizik olarak değiştiğini görebiliriz, saptayabiliriz aynı şekilde bunların o güne kadar keşfetmediğimiz yanını görebiliriz. Sürekli olarak bir canlandırma eylemidir yürümek bu tarif ettiğim çerçeve içinde bunu sanatla ilgili olduğu kadar küratörlük edimi ile ilgili olarak da ortaya koyabiliriz. Şimdi şuna dönelim aynı noktadan biraz daha devam edersek Gadamer kurallı bir oyundan söz ediyor buna değindim. Huizinga ise soyut ve doğrudan oyunu dile getiriyor yani çocukların oynadığını söylediğim az önce belirttiğim türden bir oyundan söz ediyor. Bu ikisi arasında önemli bir fark var o fark esasen şu bir noktadan başlayıp sürekli gelişen sürekli olarak dönüşerek gelişen edin ve eylem olarak oyun. Yani bu en kurallı oyunlar da mesela kağıt oyunlarında, pokerde, birinçte, satrançta dahi geçerli olan bir kural. Bir noktadan başlayıp tıpkı yürümek gibi sürekli olarak gelişen sürekli olarak eyleyen bir süreç olarak oyun. Yani sadece oynamak bu çok önemli bir olgu yani bir maksada dönük olarak kumar oynamaktan söz edebiliriz. Kazanmak veya kaybetmek, para kazanmak veya para kaybetmek amaçlı oyundan söz edebiliriz. Ama bir de sadece oynamak bunu bize getiren bunu yakınlaştıran hepimiz biliyoruz haz duygusu, oyun oynamakla elde edilen haz başlı başına bir realitedir. Bir adım öteye gidelim bu çocuklar ve oyunları eğer söz konusuysa iki şey söylenebilir: Birincisi; Evet oynayarak özgürleşir, oynayarak kendi özerkliğini bağımsızlığını ortaya koyar, oyun oynayarak kendi dünyasını sınırsızlaştırır. Bunun bir aracı var demin değindiğim gibi çocuğun oyuncaklarına sürekli olarak yeni anlamlar yüklemesi. Bitmeyen tükenmeyen şekilde aynı nesnelere farklı anlamlar vererek onlara bazen temsili "rappresentante" anlamlar yükleyerek oyuna dahil etmesi sürekli olarak onu yeniden işlevlendirmesi. Bu nasıl olur onları bağlamlarının dışına taşıyarak olur. Yani bir küçük oyuncak ayı

bir çocuk için hiçbir zaman oyuncak ayı değildir. Psikanaliz bunun çeşitli boyutlarda çözümlemesini yapmıştır o kadar derine inmeye veya o kadar ileriye açılmaya gerek yok. Bütün hadise şundan ibaret aynı nesneye her defasında yeni anlam yüklemek. Bunun sanat yapıtını okumakla neredeyse birebir benzeşen, özdeş, aynı olmasa bile özdeş yaklaşımlar olduğunu söylemek mümkün. Peki her defasında aynı nesneye farklı anlamlar yüklemek ne anlama gelir dersiniz; onun ipucu veya onun temel problematiği nesnelere bağlamaları dışına taşınmasıdır. Yani onların le contexte 20.50 bağlam dışına taşınarak onlara yeni anlamlar yüklenmesidir. İşte sanat yapıtının kendi üretildiği koşullardan çıkartılarak farklı planlara getirilmesi ile de aynı şekilde anlamı sürekli olarak yeniden kurgulamak mümkündür ki kürasyon budur. Peki bu tekil yapıtlar o yapıtların bağlamsallaştırılması bağlam dışına çıkartılması gibi düzlemlerde geçerli olan geçerli olan yaklaşımlar. Bunun ötesinde acaba sanat yapıtının küratöryel bir sürece tabi tutulduğu zaman bize açtığı yeni bir boyuttan daha da farklı bir boyuttan söz edebilir miyiz? Evet cevabı, Evet çünkü bu yine Gadamer'in tarif ettiği "festive" festival de diyebiliriz daha kolaylaştırmak için kavramıdır. Festival ve festive kavramı işlevsel, zengin, bize yeni ufuklar getiren bir tanım çünkü Gadamer şundan söz ediyor: Estetik deneyimle festive arasında, festival arasında bir ilişki var o ilişkide şudur; Festival, festivity bizi ayıran ve birleştiren bir olgudur kökenleri Gadamer'den önce Bahtin'de bulunan karnavalesk kavramıyla birlikte düşünülebilir. Hazin bir ömrün sahibi olan Bahtin, Rable üstüne yazdığı kitapta ve doğrudan doğruya bu konuyu ele aldığı kitapta karnavalesk kavramını enine boyuna irdeler. O sırada da önemli şeyler söyler söylediği en dikkate değer kayda değer husus şudur: Karnaval bir çoğullaşma anıdır tek başına karnaval olmaz, tek başına bir festival belki olabilir. İnsanın bir vecd haliyle bir ekstresi içinde, bir istirak içinde bir karnavalesk veya festival atmosferine girmesi mümkündür. Ama o bile neyi gösterir işte demin değindiğimiz noktayı yani bizi ayıran ve birleştiren unsurdur dedik. Bizi ayırmak derken bizi kendimizden de ayıran bir kavram olarak festival ve kavram karnaval kavramları ele alınabilir. İki Karnaval çoğul bir şeydir dedim. Evet kamunun bir arada bulunduğu karnavallar da önemli bazı koşullar kendiliğinden doğar. Birincisi bu sivil bir iştir. Yani tamam belli bir yönetimin belli bir otoritenin düzenlediği karnavallar olabilir ama biz onlardan bahsetmiyoruz. Karnavalın kendisinden bahsediyoruz. Karnaval özgürleştirici bir andır. Karnaval çoğuldur. Birden çok öznenin bir arada olmasını gereksinir dolayısıyla öznel-arası bir etkileşim ve bir eylem anıdır, karnaval. Buna bağlı olarak bunun bir derivative türevi olarak şu söylenebilir; karnaval daima ötekinin mevcudiyetini zorunlu kılar. Eğer öteki olmayacaksa bende olmayacağım demektir. Çünkü o zaman bir karnaval bünyesi içinde çerçevesi içinde bir araya gelmeyeceğiz. Dört karnaval sadece özgürleştirici olmakla kalmaz, affedicidir. Karnaval, festival, bayram kutlama bu süreçler içinde bu içinde yaşadığımız çoğunluk içinde yaşadığımız özgürleşme kendi kurallarımızın dışına çıkmak kurallı edimler olan ayrışmaları ortadan kaldırır. Birleşme olmazsa karnaval olmayacağına göre birleşme olmazsa festivali olmayacağına göre birbirinden küsme veya kızma bir başka nedenle ayrışmış insanları meydana getireceği kavramdan da söz edemeyiz. O zaman bir araya gelmek demek zaten bu sınır koşullarının ortadan kalkması demektir. Bunlar bize adım adım küratöryel prosesin kapılarını farklı bir düzlemde açan aralayan unsurlar. Niye, şöyle bir noktaya gelelim üretim süreçlerinin ve diğer koşulların bizi birbirine bağlanmasına rağmen esasen biz, bizler, insanlar birer bölünmüş atomistik varlığız. Yani hepimizin bireyleri var bireylik ayırıcı bir şeydir. Yani bu kendi tarihi olan bir kavram elbette. Dolayısıyla ancak üretim ilişkilerinin sınıf ilişkilerinin dışına çıktığımız zaman birleşmeler söz konusu olabilir, sadece insanlık planında bir birleşmeden söz edebiliriz. Bunun nedeni ile bu gerçek nedeniyle az önce karnavalların ve festivallerin sivil düzlemler olduğunu, sivilleştirici eylemler olduğunu söyledim. Ayrıca amaçlarımız, heveslerimiz, hedeflerimiz onların farklılıkları da bizim bölünmemizi zorunlu kılıyor. Yine karnavalın birleştiriciliği ve bütünleştiriciliğine geldiğimiz zaman ortak bir amaçta toplanıyoruz. Bu ortak amaç eğlenmek olabilir, bu ortak amaç bütün eğlenme ediminde olduğu gibi haz almak maksadına dönük olabilir. Önemli değil sonuç bu işin bir maksat bütünlüğü, bir amaç bütünlüğü ➔

meydana getirmesidir. Dolayısıyla festivite ve Gadamer'in The Relevance of the Beautiful'da söylediği gibi bu adlı kitabında söylediği gibi bir amaç bütünlüğü yaratan temel davranış ve temel yaklaşımdır. Şimdi bu festivite ve karnavaleskten niçin söz ettik? Şundan ötürü, sanat yapıtı tıpkı insan teki gibi birey gibi kendi individualitesiyle bireyliğiyle tek başına bir varlıktır. Bir kere bunu bir veri olarak kabul etmek gerekir. Sanat yapıtı tekildir derken onun şimdi individualistic, bireyci, bireysel, bireysellik pozisyonlu da vurgulamış oluyoruz. Peki ama anlamlardan anlamların çoğu olduğundan anlamları bir bütün içinde yeniden üretildiğinden söz ettik. İşte biz sanat yapıtını en üst düzeyde en ileri şekilde anlamını yeniden üretecek şekilde çoğaltan temel unsur protaryal prosestir. Bir müzenin içinde sanat yapıtının çoğunluğundan söz edebiliriz. Dönemlere göre ayrılmış kronolojik kompartmantalizasyonlara tabi tutulmuş departmanlardan oluşan işte; Hollanda sanatı, İngiliz sanatı, Fransız sanatı, Türk sanatı gibi bölümlere ayrılmış. Bu bölümlerinde kendi içlerinde ayrı ayrı kronolojik veya başka üslup sanat hareketleri temelinde örgütlendiği ortamlarda da ve sanat yapıtları birden çok yapıtla bir arada olur. Bu sanat yapıtının anlamını çoğaltır mı? Hayır, çoğalmaz. Bir hareket içinde yer alan sanat yapıtına o hareketin bütünlüğü içinde bakıp elbette görmediğimiz bir takım boyutlar ekleyebiliriz. Bir takım mukayeseleri bu maksatla yapabiliriz. Bir, iki, iki, iki 15. yüzyıl sanatçısını ortak bazı dokular, bazı devinimler, bazı yaklaşımlar itibariyle bir arada değerlendirir dolayısıyla her yapıtı kendi anlamının ötesinde anlamlara taşırız. İşte o zaman bir küratörlük edimi gerçekleştirmiş oluruz. Yoksa iki yapıtın müze duvarında yan yana sessiz bir şekilde durması küratörlük ile aynı şey değildir. Küratörlük iki yapıtla ilgili olarak ayrı ayrı ve ortak düşünce üretilmeye başlandığı anda doğar. Bu bakımdan bu çoğullaştırma, bu bir araya getirme, bu birlikte düşünme çabası, süreci bir küratörlük sürecidir. Ve bu nedenle bu bir festive ve bir karnavalesk anlamı taşır. Eğer bu anlamın taşıyorsa sanat yapıtı zaten kendi içinde kendi anlamlarını saklayarak saklı tutarak bir yerde durur. Bütün mesele bunları bir araya nasıl getireceğimizin sorusunu sormak, nasıl bir araya getireceğimizin yöntemlerini ve yollarını bulmaktır. Küratörlük süreci bütünüyle bundan ibarettir. Sadece burada indirgemeci bir maksadı dile getirmiyorum bunda ibarettir derken. O eylemin kendisini söz konusu ediyor. Peki bu şuraya Acaba gelebilir mi ilk seminerlerin birisinde şu soruyu ele aldık bir tek sanatçının yapıtlarından oluşan bir tek sanatçının tek bir yapıtını içeren bir küratörlük projesi olabilir mi? Cılız bir şekilde olur. Yani elbette herhangi bir gözün dışarıdan bakan deneyimli, birikimli bir gözün bir yapıtı incelemesi ona baştan beri bahsettiğimiz gibi yeni boyutlar ekleme katkısını gösterir ama bu bir eleştirel süreçtir. Küratörlük bir yapıtın tek başına ele alınıp gerektiğinde başka yapıtlarla mukayese edilmesi değildir. Küratörlük prosesi yapıtın bir çoğunluk içine taşınması, yapıtın baştan beri söylediğimiz gibi bir karnaval anlayışı içinde başka yapıtları gereksinecek biçimde, onlara ihtiyaç duyulacak biçimde, onlar olmazsa kendi anlamını çoğaltamayacağını bilecek şekilde diğer yapıtlarla bir araya gelmesi ve birlikte olmasıdır. Bu kendiliğinden olacak bir şey değildir. Bunu meydana getirecek, bunu ortaya çıkaracak o yapıtları bulacak buluşturacak onları farklı bağlamlara taşıyacak olan kişi küratördür. Küratörlük işlemi de bu oluşumun bütünüdür. Dolayısıyla az önce Wheezing oyun kavramından söz ederken vurguladığımız gibi bağlamaştırma ve bağlam dışına taşıma bağlantısızlaştırma, bir yapıtı bağlama bağımlı olmaktan kurtarma, yine bu işlemin bir parçası olarak o çoğunluk içinde işlediği zaman kendi momentumunu yakaladığı zaman küratörlük projesi gerçekleşmiş olur. Bu itibarla da ancak o karnavalı meydana getiren coşku, çoğunluk, sivillik yani bir yapıtın resmi anlamlarını bir tarafa bırakıp onu o anlamlardan soyup kendine ait diğer yapıtlarla birlikte ve başka farklı bir mekanda farklı bağlamda ayakları üstüne dikildiği zaman üreticiyi yeni anlamlara kavuşturmak ancak bir süre körlük eylemi olabilir. O yüzden bir sökme ve yeniden kurma edimi olarak küratörlükten bahsettik yine aynı şekilde yapıt bir hareketin yapıt olarak, bir dönemin yapıtı olarak bu yeniden bağlamlalaşma, karnavalesk ve festivite içinde affedici olabilir veya daha yumuşak bir tabirle söylersek barışabilir. Şunu biliyoruz ve bir gerçek her akım kendisinden önceki akımların reddederek ortaya çıkar, onlardan el alabilir gizli olarak bazı akımlardan etkilenebilir. 91

Bunlar önemli değildir önemli olan yanı meselenin ciddi olan yanı her akımın kendisine ait bir dönem başlatması ve kendi dilini kendi yöntemini kendi tercihlerini bir gerçeklik olarak ortaya koymasındır. Bunu koyduğu andan itibaren, bunu ifade ettiği andan itibaren sanat yapıtı diğer yapıtlarla bir küşüşme içine girmiştir. Yani onlardan etkilenmiş olabilir ama sırtını onlara döner. Yani şunu söyleyelim sanat yapıtı aynı zamanda ortaya çıktıktan sonra bencildir denebilir, mağrurdur denebilir. Ama diğer yapıtlarla bir araya geldiği vakit kendi anlamını çoğaltmak için onların mevcudiyetine ihtiyaç duyduğunu kabul ettiği andan itibaren sanat yapıtı barışma sürecine girer. Bu yüzdendir ki son dönemde uzun bir aradan sonra uzun bir ihmalden sonra güncel sanatın yapıtlarıyla, klasik dönemin yapıtları yani klasik dönem derken elbette Antik Yunan ve Antik Roma'yı kastetmiyorum. Çeşitli klasiklerle güncel yapıtlar arasında bir takım ilişkiler, köprüler, barışma çabaları kendisini gösteriyor. Bu da ayrıca doğru bir unsurdur. Peki, zannediyorum bunları ortaya koyduk. Küratöryal sürecin bir festivite olduğunu, bir karnavalesk olduğunu ortaya koyduk. Başladığımız yere dönelim bu seminerin adı “Yitik bir edim olarak küratörlük ve yeni bir sanatçı aranıyor” idi. Neden yeni sanatçı, niye yitik edim olarak küratörlük? Bunu birkaç cümle ile tespit ederek bu dönemi kapatmış olalım. Şundan neden yeni bir sanatçı önce onu söyleyelim yaptığı sanatın ürettiği sanatın ortaya koyduğu yapıtın kendisine de kapalı, yabancı mesafeli yani uzak olduğunu bilen bir sanatçı. Oysa şunu çok iyi biliyoruz sanat üretenler ürettikleri yapıtın anlamının kendilerinde gizli olduğunu ve kendilerine onun açık olduğunu iddia ederler. Bunun dışına çıkabilen bir sanatçı yeni bir sanatçı tipolojisidir. Yapıtını bir karnaval, bir festival yaklaşımı içinde diğer yapıtlarla ilişkiye sokmaktan çekinmeyen, yapıtını üretildiği bağlamdan üretildiği bilincin sınırlarından da soyutlayarak yepyeni bir düzleme taşıyarak onun kendisine de dönük yeni anlamlar üretmesine cesaret eden bir sanatçı küratörlüğün önemi bu yani sanatçının tanımını da değiştirmeyi başarabilmesi yapıtını bu yaklaşım bu anlayış içinde çoğaltan ve en önemlisi ona yabancılaşmaktan çekinmeyen bir sanatçı bunu kendi yaptığım çalışmalarda gördüm birçok sanatçı bir küratörlük işlemi sonunda ortaya çıkan yapıtının kendisine artık yabancı olduğunu bana gelip açıkça söyledi ve bu bazen çok ileri giden noktalara da ulaşan bir yaklaşım idi. Dolayısıyla yabancılaşmaktan çekinmeyen yapıtının sanatçı tarafından reddedilen diğer yaklaşımlarla yapıtlarla barışmasını öngören bir sanatçı bir yeni sanatçı. O nedenle bütün bunların toplamı olarak yeni bir sanatçı arayışından söz edebiliyoruz. Küratörlüğünü sanatçı anlamını bu yaklaşımlarla değiştirdiğini ortaya koyabiliyoruz. Peki eğer böyle bir sanatçı ortaya getirebilirsek, bunun yeni bir, yitik bir edim olarak nitelendirdiğimiz küratörlüğe katkısı ne olacak? Başta dedim ki küratörlük öznesi ile ilişkili bir iştir, yapıt yoksa küratörlük yoktur. Her küratöryel proses sonunda ortaya çıkan sergileme bu sergileme İlla galeride sergileme olamaz. Bir kitapta sonuç itibariyle sergilemedir. Her sergileme onu meydana getiren yapıtlarda ilişkilidir. Evet onların tanzimi ile istifi ile ilgili olarak küratörü açılan kredilerden söz edilebilir ama esas itibariyle o sergilemenin de öznesi üstünde konuşulanı üstünde konuşulanı yapıtların kendileridir. Belki küratörlüğünü getirdiği yeni bağlamlaştırma veya bağlamsızlaştırma söz konusu edilebilir. Ama onlar da ancak yapıtlarla ilişkilidir. İşte eğer bahsettiğimiz bu çoğunluğu yaratacak, bu çoğulluğu meydana getirecek eğer bahsettiğimiz bu sivilleşmeyi ön görebilecek, bu barışmaya cesaret edebilecek bir sanatçı ortaya koyabilir isek o zaman sanat yapıtlarının sürekli olarak çoğalmasını, yeniden üretilmesini sağlayan bir edim olarak küratörlük de yitik bir edim olmaktan çıkacaktır.

*** Video burada sona eriyor. ***